

Budapest

József-körút 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

Előfizetési díj:

helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy
észlegettségre munkaképtelenség esetére a Nemzeti
Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koro-
nára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági
egyesület alapszabályait a nagym.
magyar királyi Belügyminiszterium
49.452.902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. keres-
kedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszerelő
Vécsey Frigyes máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egye-
sületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset
ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség
esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék
szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezménye-
zettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő haldlózási segély fizet-
tetik ki. Maga a tag, nevének elhaldlózása esetén, fokozatosan 500 koro-
náig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap
még életében, mely a haldlózási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli
ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már
a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentul belépő új tagok, ha
belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan
havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem
töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket
még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági
díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset. megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 43. számában kimutatott segélyösszeg 40.000 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 43. számában kimutatott segélyösszeg 16.676 korona 66 fillér.

Halottak napja.

A létért küzdők hullámzó tömegébe időnként nesztelenül belenyul az enyészet, hogy az életnek áthidalhatlan ellentéteit pártatlanul elsimítsa. A mit az élet mindenkorra elválasztott egymástól: a nyomor elől futó telhetetlenség, a hiu önzés és a szeretet, a bűn és az erény zavartalan békeességben pihennek egymás mellett.

A hervadó levelek zizegő hullása és a letarolt természet némasága az emberek gondolatait is ráterelik időnként az elmúlásra. De míg az egyiket a rideg pompával való hivalkodás csábítja a temető szomorú magányába, addig a szeretet kimondhatlan gyászával a korhadó fakeresztek mellé roskad és égető könnyeivel öntözi azt az egy szerény virágocskát, melyet azon a magányos siron a felejtetlen boldogság emléke nem hagyott elhervadni.

A halottak birodalmát megbolygatja az élet zajos hullámzása. A béke és a csend komor fenségébe kirívó ellentétként belevegyül az emberi hiuság lármája és versengése. A kíváncsiság tolakodása megzavarja az elmélkedő fájdalomnak megkönnyebbülését és elriasztja édes halottjának sirjáról a szégyenkező szegénységet. A sirokról lesugárzó világosságban csillogó koszorúk bódító illata inkább az élők iránti nyomasztó kötelességnek látszatát keltik a szemlélőben; de nem a szeretetteljes kegyeletet és a látványosság számba menő diszítések legkevésbé alkalmasak arra, hogy a mulandóságra emlékeztessenek minket.

Pedig mi minden fűződik egy-egy ilyen sirhoz, mennyi mindenféle szenvedély hamvadt ki benne! A Gondviselés megnyilvánuló igazságossága: jutalom és büntetés rejlik bennök. Az emberi hibák és az emberi erények összeségét foglalja magában a temető. Kiket magába vett, azoknak az örökkévalóság hábo-

rithatlan csendje jutott osztályrészül; de nekünk minden egyes sir egy láncszem az emberi művelődésnek előrehaladásában, mert a benne nyugvók munkálkodásának elejtett fonálát tovább szöhetjük a magunk boldogulására, követhetjük erényeiket és óvakodhatunk hibáiktól.

Mert ha még nincsenek halottjaink, a mint szerte bolyongunk a sirok között, mintha régen elfeledett történetek, régen elhangzott regék élednének fel emlékezetünkben. Elmerengünk a kimagasló márvány obeliszkek előtt, melyek egykori érdemeket hirdetnek és a halás utókor kegyeletét jelzik; borus kedélylyel nézzük a korhadó fejfákat és elkerüljük a jeltelen sirokat, melyeknek letaposott hantjait nem gondolzza senki, nem imádkozik senki mellettük.

A mulandóság temploma ez; de a halhatatlanság reményét ébreszti bennünk és a halál zord birodalmában is édes megnyugvással tölt el a hit vigasztaló szava, hogy „feltámadunk“!

A szarvasgomba.

A ki francia regényeket olvasott, bizonyára gyakran találkozott a szarvasgomba nevével, mert alig van francia regény, melyben a szarvasgombapástétom kisebb-nagyobb szerepet ne játszanék, úgy, hogy a szarvasgomba méltán nevezhető regényhósnak.

Franciaországban a szarvasgombára egész vadászatonkat rendeznek, s miután ezek legfőbb ideje októberben van, időszerűnek tartjuk ezt a regényhóst körülményesen megismertetni.

A szarvasgomba nagyon sajtáságos portéka. A világosságot ki nem állhatja, miért is a föld alatt nő 5–10 centiméternyi, de nem ritkán félméternyi mélységben is. A szarvasgomba többékevésbé gömbölyű formájú, mogyoró-, diónagyságú, de gyakran megnő akkorára is, mint egy kácsatojás. Színe sötétbarnás, fölülete érdes. Származását illetőleg nem mondhatni bizonyosat. Plinius azt mondta, hogy a szarvasgomba nem egyéb, mint a földnek sajtászerű kinövése, a mi mindenesetre elég bolondos állítás, ép így Plutarché is, ki a szarvasgombát

a mennydörgés, a hőség és a nedvesség együttes működése eredményének mondja.

Mások pedig azt hitték, hogy a szarvasgomba egy sebből ered, melyet a tölgyfa gyökerén egy légy vagy egy más féreg okoz, midőn petéit oda rakja. Ez által egy kidudorodás támad. De ez az elmélet sem helyes, miután a szarvasgomba inkább a pusztákon, vagy nyílt síkon terem, hol egy szál fa sincs, mint a sűrű árnyakon. Az is bizonyos, hogy fák, különösen tölgyek és gesztenyefák közelében szeret nőni, habár a sűrű erdőkben nem nagy számmal fordul elő. A szarvasgomba mérsékelt földön majdnem mindenütt megterem, legtöbb Franciaországban és Itáliában Piemontnál. Algir is nagy mennyiséget szállít, Angliában Wilshire- és Hamshire-ben a mezőkön és erdőkben gyakori.

Egy bizonyos White Selbornból azt beszéli, hogy az ottani vidéken a szarvasgomba-szedés a népnek zsákmánya, és egy font szarvasgombáért fél koronát is megadnak. A szarvasgomba-fajok sokkal számosabbak, mint ezelőtt hitték. Az ismertebbek: a közönséges szarvasgomba (*tuber cibarium*), a nyári szarvasgomba (*tuber aestivum*) és a *tuber moschatum*, mely utóbbi Francia- és Olaszországban gyakori. Németországban a közönségest fekete szarvasgombának nevezik, fehérnek pedig azt a fajt, mely Angliából való, s mely félig a földből kinő és színe vöröses, de ize nem olyan jó, mint a közönségesé. Kétségkívül azonban a francia szarvasgomba-íz a legkitünőbb. Északkeleti Franciaországban szürkés színű, s majdnem izetlen; dél felé már feltűnő ize és zamata van. Burgundban kisebb, száraz és érezszagú; a Quercy- és Périgordban termő szarvasgombák alakja szegletes, s sárgás sávokkal van áterelve; ezek a legkitünőbbek, s az inyenczek legkedveltebbjei. Az itt termő szarvasgombából való pástétom világhírű.

Bajos volna megmondani, ki fedezte volt fel a szarvasgomba ehetőségét; annyit azonban mondhatunk, hogy a ki először megízlelni merete, épen olyan bátor volt, mint az, a ki először az osztrigát megkóstolta. Athénben az epikureusok már ismerék, sőt egy mese is keletkezett róla. Midőn t. i. egy »bon vivant« rabszolgájának, ki a szarvasgombát urának kitűnően elkészíté, szabadságát visszaadá. A rómaiak előtt sem vala ismeretlen, különösen az utóbbi időkben. Afrikából hozatták, míg az osztrigát az angol partokról. Keveset törődtek azzal, hogy milyen természetű, megelégedtek azzal, hogy mint csemege, a páva-agyvelővel s más ételekkel összekötve jóízű. Juvenal, Plinius, Plutarch és Martial megemlékeznek róla. Angliában dr. Warton idejében még fényűzésnek tekintették a szarvasgombát.

Kétségtelen, hogy mai napság a szarvasgomba igen el van terjedve. Bárha valaki a szarvasgombát úgy, mint az osztrigát, s más nagyon kívánt eledelt, művészies, mesterkelt luxus-tárgynak is ócsárolja, de az is bizonyos, hogy annak izlése semminek tartatik. Egy szarvasgombával megtöltött fogoly vagy más szárnyas egészen más valami, mintha kolbászussal vagy egyébvel volna megtöltve. A rossz időkben, vagy midőn a szarvasgombának nincs ideje, Angliában egy fontért két guineát is fizetnek.

Bizonyára hallottak tisztelt olvasóink a szarvasgombára vadászó kutyákról; t. i. vannak ebek külön e célra, melyek a szarvasgombák helyét felkutatják. De e vadászatra nincsenek külön kutyák alkotva a nagy természetűtől, mint pl. a vizsla vízbe,

az agár a tarlón stb. ide bármilyek kutyafaj jó, csupán dressirozni kell. Franciaországban e kutyákat »loulous«-nak hívják. S úgy szoktatják rá, hogy mielőtt ételt adnának nekik, reggelenként a vadászat idejében néhány szarvasgombát adnak eléjük. Aztán a földön elrejtenek egy párt, s azt felkerestetik velök. S így másfél év alatt bármily kutyát megtanítanak rá. Egy ily betanított kutyáért 5—6 font sterlinget fizetnek. A vadászatra induló ember hátára zsákot, kezébe ásót vagy hosszú kést vehet, s szüntelen kutyájára néz, feszült figyelemmel kíséri annak ide-oda futkározását, midőn a földet szinatolja s a fák tövére szaglász, mig nem a helyes nyomot meglesi. Erre kaparni kezd, mire az ember tudja, hanyadán van.

Franciaország néhol, különösen Poitou és Périgord környékén sertéseket használnak e célra, miután ezen állatok jobb szaglási tehetséggel bírnak, mint a kutyák, s épen olyan kevésse bántják a zsákmányt, mint akármely vadászkutya. Angliában a sportkedvelők egy ilyen sertésről emlékeznek meg, melynek neve »Slut« volt, s mely hihetetlen rövid idő alatt betanult, és sokkal jobban felfedezte a foglyok, fáczánok, szalonkák, tengeri nyulak rejtékelyét, és sokkal kitartóbban állta a vadat, mint a legkitünőbb vizsla. A foglyokat már 40 yard távolból állta. A nyílt helyen, mezőn vagy tarlón utolérte a leggyorsabb ebet, bárha a kutyák tán önérzetből is nem tekinték méltó versenytársnak. Ennek a híres állatnak utolsó tulajdonosa Sykes ezredes volt, ki alatt szörnyen elhizott, de mindamelllett épen oly kitartással állta a vadat, mint sovány korában. Midőn végre leölték s megmérték, súlya 700 angol fontot nyomott.

A szarvasgomba kivétel Franciaországban nagy szerepet játszik. 1872-ik évtől 1875. esztendőig 7.138,000 frkra rugott a jövedelem, 1877-ben pedig 13.567,000 frankra. Ebben az évben Angliába 128,000, Belgiumba 27,156, Németországba 50,000, más tartományokba 27,421 kilogrammot szállítottak. Az összes francia termények 20 millió frankra becsültettek. Aptban egyedül évenként 15—16 tonnával adnak el a piacon, míg Carpentrasban az évi jövedelem 80,000 font sterlingre becsültetik.

Azonban ezen drága növény tisztelőinek nagy sajnálatára avval is csalást üznek. S mint a champagne borrhól állítják, hogy csak a mennyit Párisban elfogyasztanak, azt a mennyiséget nem volna képes az a vidék előteremteni abból a jeles italból: úgy van a szarvasgombával is. De hát hogyan hamisítják a szarvasgombát? Erre is megfelel egy francia lap, mely inkább az igazságot, mint a patriotizmust tartja szem előtt. »Régi posztóból vagy rothadt burgonyából!« Az illető növény kék színe bizonyos vegyi folyadék hozzájárulása által hasonló lesz a szarvasgomba színéhez, és bizonyos gépezet segítségével, melybe a burgonyát teszik, olyan alakot is ölt. Ez által a polgári burgonya arisztokratikus szarvasgombává avanszirozik. S az a különös, hogy, a kik az ily módon készített burgonyát megízlelik azt tartják, hogy a szarvasgombánál fölségesebb eledel nincs.

Franciaországban néhol szabályszerűen kultiválják a szarvasgombát. Tölgy-csemetéhez, melynek talaját valamely közelfekvő tó habjai öntözik meg, szarvasgomba-darabkákat helyeznek, s tölgyfalombbal fedik be, nehogy a növényt a hűs őszkor vagy a hideg télen valami baj érje.

Hogyan csinálják az esőt Afrikában?

Az ember el sem hinné, hogy az esőcsinálás csak olyan mesterség Afrikában, mint nálunk a szabóság, vagy akár a csizmadiaság.

Ez a jeles mesterség különösen Dél-Afrikában van elterjedve, hol minden benszülött törzsnek van egy vagy több ilyen csodatevő »doktorja«, a ki akkor tud esőt csinálni, mikor ő akar, már tudniillik az ő saját állítása szerint.

Ha aztán véletlenül — a mi különben igen gyakran megtörténik — nem sül el a mesterség, a »doktor ur« ezen is könnyen tulteszi magát: azt mondja, hogy valami titkos magasabb befolyás semmisítette meg az ő varázsának erejét. Persze hogy elhiszik neki.

Az ilyen esőcsináló doktorok nagyon ravasz fráterek. Igen jól tudják, hogy senki sem lehet próféta a maga hazájában, s ép ezért elvonulnak távol, félreeső vidékekre, a honnét aztán úgy kell őket előhozni nagy könyörgéssel.

Történt egyszer, hogy a betschuanok egyik törzsének földeit már régóta nem öntözte eső, a tartós szárazság végpusztulással fenyegette pálmáikat. Már most mittevők legyenek? A jámbor emberek nagy népgyűlést tartottak, s napokig tanácskoztak azon, hogyan kellene a bajon segíteni. Végre is abban állapodtak meg, hogy el kell hívni egy esőcsinálót, a ki oda vagy öt napi járóföldre lakott. Majd csinál az aztán esőt akkorát, a mekkora csak kell.

A jeles doktor soká kérette magát, de végre is hajolt a sok szép ígéretre, s ráadta a fejét, hogy megjelenjen. Történetesen éppen megérkezése napján, alig hogy kirakta bűvszereit, melyek, korommá égett kigyókból, bőregerekből s más e félekből álltak, az égboltozat, melyen már hosszabb idő óta egy tenyérszerű felhőcske sem mutatkozott, gyönyörűségesen beborult, reménydus sötét felhők gyülekeztek a láthatáron. A nép ezt természetesen az esőcsináló doktor megjelenésének tulajdonította, kinek tekintélyét és respektusát ez a körülmény nagyban emelte. De el is bizta ám magát ő kelme e szerencsés véletlen folytán, s nagy hangon beszélt el, hogy neki csak egy szavába kerül, s az eső mindjárt úgy zuhog, mintha csak dézsából öntenék. Elmondta, hogy hány ellenséges népet pusztított már el azzal, hogy felhőszakadást zuditott a fejükre. Szentül elhittek neki mindent.

Azután hókuszt-pókuszokat csinált, hogy a felhőkből megindítsa az esőt. A felhők tornyosultak is pompásan, hanem az eső csak nem akart megeredni.

Napok multak el, s az aggodalom nőttön nőtt.

Végre egy reggelen permetezni kezdett az eső. No hiszen volt öröm és elragadtatás. Rohantak az esőcsináló doktor kunyhójához, hogy köszönetet mondjanak neki. A doktor ur éppen akkor tápáskodott föl ágyáról, hol úgy aludt, mint egy juhászbunda. Azt sem tudta, mi történik körülötte.

— Hát te alszol, óh doktor? — kiálták bámulva a jámbor hívők. — Mi azt hittük, hogy esőt csinál, hiszen éppen most esik.

A doktor ur nagy zavarba jött, nem tudta hirtelenében, hogy mit feleljen. Szerencsére látta, hogy a felesége éppen akkor ráz ki valami mara-

dék lisztet a zacskóból. A gézenguz aztán mindjárt föltalálta magát.

— Hát nem látjátok — mondá nagy büszkeséggel — hogy a feleségem most rázza ki a zacskóból?

Ez a válasz kielégítette a jámborokat, s vilámgyorsan terjedt el a bámulatos hír, hogy a doktor egy zacskóban hordozza az esőt magával, s akár egy özvizet is kirázhat belőle. De megint hetek és hetek multak el, a nélkül, hogy csak egyetlen csepp eső is esett volna. A doktor urat mindig jobban ostromolták, de ő mindig tudott újabb meg újabb kifogást találni. Végre meghagyta, hogy fogjanak neki egy majmot, majd azzal aztán csinál esőt. De a majom teljesen ép legyen, mert másként baj lesz.

Nosza fölkerelkedett az egész nép majmot fogni. Nagy fáradsággal sikerült is egy jámbor páviánt fülön csipni. Vitték nagy diadallal a doktorhoz. Itt a majom, már most tessék esőt csinálni.

A doktor nagyot ordított.

— Nini! mit látok? hát nem megmondtam, hogy teljesen ép majmot hozzatok? Ez a majom nem ép, ennek a füle meg van sérülve.

Az egész sérülés annyiból állt, hogy a boldogtalan páviánnak a füléről egy kicsit le volt kopva a szőr. Hanem a kifogás már megvolt, ilyen majommal nem lehet esőt csinálni.

Most, hogy újabb időt nyerjen, nem kevesebbet kívánt a kötnivaló, mint hogy hozzák el neki az oroszlán szivét. Ez már nehezebb föladat volt. Ujra megindult a hajsza, most már oroszlánra. Nagy sokára sikerült egyet elejteni. Igaz, hogy az oroszlán széttépett vagy három embert, de mit tesz az, csakhogy megvan az oroszlán szive.

Mentek vele a doktorhoz. Itt a sziv, de már most igazán tessék ám esőt csinálni.

A doktor nem jött zavarba. Tüzet rakott, oda állított a tetejébe egy serpenyőt, abba beleapritotta az oroszlán szivét, aztán megint előszedte a maga bőregereit, kigyóit, s körülrakta velök a tüzet szépen.

A jámbor hívők áhitattal, nagy szájtátva lesték, hogy mi lesz már.

A doktor mindenféle ákom-bákomokat csinált, integetett egy nagy bottal a távolban látszó felhőknek, hogy tessenek közelébb jönni. De biz azok csak nem jöttek.

A doktor végre is vállat vont, s kurtán kijelentette, hogy nem lesz eső, bizonyosan »fehér emberek jártak a környéken, azoknak a jelenléte elijesztette az esőt.

A »fehér ember« név alatt rendszeren a hittérítőket értették, a kik e miatt sokáig nem érezték ott magukat biztosságban. A benszülöttek üldözték őket, mint olyanokat, kik elijesztik az ő esőjüket.

Végre is egy fortélyos hittérítő arra a gondolatra jött, hogy hiszen ha éppen esőt kell csinálni, hát ahhoz jobban értenek ők, mint a doktor. Ők a természeti jelekből jobban meg tudják ítélni, hogy mikor lehet esőt várni, s ily időkben rendszeren ők léptek föl, mint esőcsinálók. Miután ritkán csalódtak, nagy tekintélyre tettek szert.

Minthogy pedig esős időben fekete felöltőjüket szokták fölvenni, a benszülöttek meg vannak győződve, hogy a hittérítők a kabátjuk zsebében hordozzák az esőt.

Igy csinálják az esőt Afrikában!

Mondák a vizözönről.

A népek története rendszeresen árvizzel kezdődik, mely a vétkes emberiséget elpusztítja, csupán keveset kimél meg. És csodálatos, hogy e monda nemcsak a Középtenger környékein van elterjedve, hanem a Csendes-oczeán és Atlanti-tenger szigetein is ismeretes, de még csodálatosabb az, hogy ezen mondák, az időtől és kisebb változásoktól eltekintve, a földolokban megegyeznek.

Legismertebb monda a szentírásé, mely szerint Isten 1656 évvel a világ teremtés után, s Krisztus sz. e. 2105 esztendővel nagy vizözönt bocsátott a földre, mely a bűnös emberiséget eltörölte a föld színéről, csupán a jámbor Noé és családja menekült meg, hogy a földet újra benépesítse.

Nagyon hasonlít e mondához a babyloniai. Bál főisten a világot megteremtve, megparancsolta a halisten Oanesnek, hogy szálljon ki a habokból, és tanítsa meg az embereket a földművelésre, építkezésre, szóval minden békés mesterségre; az uralkodók lelkébe bölcsességet öntsön, mint kelljen népet kormányozni, különösen mint kell az isteneknek szolgálni. A fejedelmek az istenek meglegedésére kormányoztak, a miért Bál hosszú étellel jutalmazta meg őket. Alorus 43 ezer évig uralkodott, követői szintén oly sokáig, a tizedik fejedelem tizszer annyi időig, tehát csaknem félmillió évig kormányozta népét. Kinyilvánította Bál Xisuthrusnak, az utolsó fejedelemnek, hogy Daisios havának 15-ik napján nagy vizözön árasztja el a földet, mely minden élő elsöpör a föld színéről, azért tehát megparancsolá neki Bál, hogy bölcs könyveit a napisten városába ássa el, s építsen egy bárkát 5 stádium hosszúra, — 1 stádium 30 lépés — 2 stádium szélesre, vigye magával minden rokonát, minden négy lábú és szárnyas állatból egy párt, s hozzon elegendő eleséget. A király mindent hiven teljesített.

A mondott napon csakugyan zuhogott az árvíz, s elérte a legmagasabb hegycsucokat, elpusztított minden élőt. A bárka pedig bizton lebegett a zajgó hullámokon.

Midőn a király azt vélte, hogy az ár megapadt, s a víz visszatért medrébe, egy pár madarat a levegőbe bocsátott, de azok nem találván leszálló helyet, visszatértek. Néhány nap múlva megint egy pár madarat eresztett ki, ezek is visszatértek, de lábaik iszaposak voltak, jelölül, hogy már találtak leszálló helyet. Később megint egy párt küldött ki, de az nem tért vissza többé.

Xisuthrus kiszállt nejével és leányával, de nem jött vissza többé a hajóba. Az ott maradtak azt regélik, hogy őt, nejét és leányát erényök s isteni félelmök miatt, az istenek magukhoz emelték. A nép pedig ma is azt hiszi, hogy a hajó most is azon a legmagasabb sziklán van, hol megállt.

A mozlímok mondája hasonlít a babylonokéhoz, azon különbséggel, hogy egy isten s más fejedelmek szerepelnek, a hajó pedig az Ararat tetején két csucs között állapodott meg, s maradványai ma is láthatók a magas hegyormon.

Az indus monda a legszebb s legköltőibb. Élt réges-régen Indiában egy király, Satiavranak hívták, jámbor, istenfélő ember volt; hét szent volt még kivüle, a többiek gonoszok, romlottak, istente-

lenek voltak, azért az istenek elhatározták, hogy megsemmisítik az egész emberfajt.

Egykor a király a Kritamala-folyóban fürdött. Parányi halacska uszott hozzá, oltalmat keresvén a ragadozó halak üldözése elől. A király meghallgatta a halacska esdeklését, s szobájában egy hالتartóba tette. A halacska oly gyorsan nőtt, hogy nagyobb edényről kellett gondoskodni. Midőn a legnagyobb kád is szűk volt számára, a király a tengerhez vitte. A parton a hal emberi alakká változik, s a király felismeri benne az istenek fejét Bhagaratot, kit megkérdezt, miért változott hallá? Az isten azt válaszolta, hogy őt akarta kipróbálni, mivel az emberi-nemet vizözön által fogja elpusztítani. Azért építsen egy hatalmas hajót, szállítsa be családját, a hét szentet, s minden állatból egy párt.

A hetedik napon beteljesült Bhagarat, más néven Visnu szava. Visnu az ind hármas istenség egyike: Brama a teremtő, Visnu a fentartó, Siva a büntető isten.

A tenger háborgott, kikelt medréből, az eső szakadt, minden száraz helyet elöntve. A nap, hold és csillagok elhomályosultak, mert Brama aludni tért.

A mindenség fölött sötét éj terjeszkedett, s e beláthatatlan éjszakában Visnu hal képében vezette a hajót egy szörnyű kigyó segítségével, melyet kötél gyanánt használt. Folyton vele volt a viharos tengeren, mignem Siva befejezte vészes munkáját, s nyugodni tért.

Midőn vége volt a rombolásnak, s a hajó szárazföldet ért, az isten szent tanokat csepegtetett a menekültek lelkébe, és jóra inté őket.

Mexikóban e monda sokkal egyszerűbb és teljesebben megfelel azon vidék természetének. Tudjuk, hogy Mexikóban hónapokon keresztül tikkasztó hőség, hervasztó szárazság uralkodik, de ha elkezd az eső zuhogni vége-hossza sincs; az utcák úgy el vannak árasztva, mint nálunk árvíz idején.

A mexikói monda szerint beállt a vizözön, s az emberek kilencz-tizedrészét azonnal a hullámokba fojtá.

A hátramaradtak hegyormokra menekültek, de ott is elérte az ár, s eltemette mindnyájukat egyetlen egy ember kivételével, kinek neve Koxkox volt.

Ez az egyetlen ember sokáig tévelygett a földön egyedül, mignem az egyetlen élő asszonyra talált, ki szintoly csodás véletlen módon szabadult meg, mint ő. Ők ketten megint benépesíték a földet. Mint látjuk, az ő mondájokban nem az Isten keze, hanem a véletlen szeszélye működik.

Az itt elsorolt mondákban mindenütt a víz tör a szárazföldre. Egészen másképen hiszik a délsziget-lakók, kiknek mondájában a népes föld dől a vízbe. Szerintök a nagy szellem, midőn a földet megteremté, napfölkeltkor a tengeren át akarta vinni, hogy a napszálltakor ismét letegye, de elszámította magát, mert elfelejté, hogy a földnek nincs teljes összefüggése; azért is, midőn a tengeren átvitte, egyes darabok hullottak be a vízbe, végre nagyobbak és nagyobbak. Ezek a vízbehullott földdarabok a szigetek. Természetes, hogy a földhullásban a népek mint odavesztek, egy pár azonban mégis megmaradt, hogy a lakatlan földet benépesítse.

Biztosítsunk. *)

Az emberi törekvéssel szemben ezer meg ezer alakban előállanak a gátló okok is, melyek eredményét kisebbitik, vagy sok esetben semmivé teszik. A józan ész azt kívánja, hogy ezeknek tőlünk telhetőleg utját álljuk. De még a legjobb szándék, a legnagyobb körültekintés mellett sem sikerül mindig ellensúlyozni a káros behatásokat, mert az sok esetben nem áll hatalmunkban és kénytelenek vagyunk tehetetlenül nézni a hatáskörünkön kívül álló akadályoknak erejét, mely minden tevékenységünket megbénítja és összes számításainkat egyszerre megsemmisíti.

Mit tegyünk ilyenkor, hogy a mostohán bánó sors hatalmát ellensúlyozzuk és a pótolhatlan károsodás ellen védekezhessünk?!

Biztosítsuk magunkat!

Azon számtalan veszélyek között, melyek leginkább környeznek minket és melyek ellen csak kevés vagy semmilyen eredménnyel nem védekezhünk, első sorban állanak az elemek pusztítása és mindnyájunknak közös sorsa, a halál. De ha nincs is hatalmunkban ezen csapásokat magunkról elhárítani, vannak eszközeink, melyek segítségével kisebbitjük és enyhíthetjük pusztító hatásukat.

Biztosítsuk magunkat!

Gondoljunk csak arra, midőn a szorgalmas családfenntartót, vagy élete párját a kérlelhetlen halál kiragadja övéinek szeretett köréből! A veszteség pótolhatatlan az igaz, de még szomorubb azután a szegénységben tanácstalanul, vagyontalanul visszamaradottak helyzete! És ekkor, ha nem is adja vissza nekik senki azt, akit elvesztettek, de keserű szomorúságukat enyhíti az a tudat, hogy az anyagi létfenntartás eszközei megadatnak nekik továbbra is, míg az enyhülő fájdalom megengedi, hogy a jövő teendőivel tisztába jöhessenek.

Erre itt van a mi egyesületünk a »Kitartás«. Lelkiismeretes pontossággal nyújtja kezét szükségben szenvedő tagjainak ilyenkor, mert a teljesített befizetésekért arányos és méltányos visszatérítést ad, amint ezt fennállása óta számtalanszor tapasztaltuk.

Kisfaludi Puha József,
választmányi alelnök.

Közlemények kertmivelés és mezőgazdaságról.

Mühle Vilmostól Temesvárott.

A legfinomabb főzelékfajok.

Finom főzelék tekintetében Magyarországon általában, sajnos, még nem vagyunk a kor magaslatán, tenyésztjük ugyan mind a fajokat, de csak elvéve és a finomabbakat többnyire csak urasági kertekben, nem pedig általánosan polgári körökben, mint azt régi idők óta Franciaországban teszik, hol minden egyes kerttulajdonos maga tenyészt és így minden évszakban jó főzelékekkel el van látva.

A finom főzelékhez első sorban is a főzelékek

*) Örömmel közöljük ezen cikket, mert azon tagjaink egyikétől kaptuk, aki nehéz munkája dacára időt szakít magának arra, hogy egyesületünk önzetlen működésének szószólója legyen.

A szerk.

királya, a spárga tartozik, azután a gomba, melyek mindegyikéről külön-külön cikkben tesztek említést.

Mindenekelőtt a karfiolt vagy virágkelt ajánlom, melyet mi junius—juliusban, majd pedig szeptember végétől egész deczemberig jól tenyészthetünk; a nagy hőség folytán csak julius, augusztus és szeptember hónapokban nem fejlődik jól a karfiol és ha fejlődik is, nem oly izletes. A karfiol igen mélyen ásott tápláló földet és sok vizet igényel.

Bimbós- vagy rózsakel. Ezen kitünő késő őszi és téli főzelék még igen kevés figyelemben részesül, pedig mindenütt igen könnyen és jól terem; ősszel a törzsön kicsiny kemény bimbókat hajt, melyek oly kitünő izűek, mint akármely más faj és különböző módon készíthető el. Valóban megérdemli a nagy elterjedést.

Leveles- vagy téli fodroskel, kék vagy barna kelnek is nevezetik.

A hol a leveles kel ismeretes, ott mint igen finom téli főzeléket igen nagyra becsülik és marónival szegélyezve, delikát izű Ezen kelfaj mindenütt jól terem, különösen őszi felé és a szabadban is maradhat mert nem fagy meg, hanem jobb, édesebb és finomabb lesz, ha a növények a téli fagynak ki vannak téve.

Articsóka. Igen finom, pompás, mellékételnek való főzelék, mely ezideig csak urasági asztalokon volt található: a virágfejek, amelyek a finom ételt szolgáltatják, különböző módon, de legjobban vajjal és tejföllel lesznek elkészítve: az erős növények több évesek és télen a hidegtől megóvándók.

Cardy. Ez a finom főzelék igen nagy levelű, erős levélszárakkal, melyek halványítva igen zsengek és élvezhetők. A növények erősek és teljes kifejlődésükkor halványítás céljából szalmával egészen be lesznek kötve, amidőn is a zsenge levélszárak spárga módjára vagy pedig mártással lesznek elkészítve.

Fekete gyökér vagy pozdor. Scorzonera. Az ugynevezett téli spárga, mely csaknem pótolja a spárgát. Ez kora ősszel vetendő, mint a zöltség és a gyökerek télire a földből óvatosan kivéve, zöltség módjára homokba vagy földbe eltehető és télen ép úgy élvezhető mint a spárga, vajjal és tejföllel vagy pedig másképen elkészítve. Levesben és fricassében is igen jóízű. Tenyésztése igen könnyű, ép úgy mint a petrezselyem vagy pastinák gyökereké.

Spárga saláta. Ez egy magasra növő és szárat hajtó salátafaj, mely egyszerűen ápril, május egész júliusig vethető és ha már egy lábnyi magasságra nőtt és bimbók is mutatkoznak, a föld színe fölött levágandó; a szárok és az erős levélbordák lehámozandók és spárga módjára készíttetnek el, de az erős szárokat (torzsákat) télre sóba rakva is el lehet tenni.

A carották vagy aranyrépácskák általánosan vettettek és közismertek, de nálunk csak egyszer lesznek vetve, tavasszal, ami egészen jó, mert junius és juliusban még egy igen zsenge főzeléket szolgáltatnak, de ősszel kevésbé zsengek és később már csak levesfőzelékül használnak. Főzelékül ajánlom a carottákat május és julius végével még egyszer vetni, hogy mindig fiatal carottákkal rendelkezünk, amire a francia rövid és félrövid faj a legjobb.

Metelő-czellér. Nálunk igen kevésbé ismert ismert főzelék, de Franciaországban, Angliában, Belgiumban stb. minden jobb házban igen nagyra

becsült csemege. A metélő-czellér általános használata igen kívánatos volna. Finom, frissítő főzelék, mely megsózva, nyersen élvezhető és igen egészséges és a fentnevezett országokban majdnem nélkülözhetetlenné vált.

Limabab. Amerikai vajbab. A kerttulajdonosok figyelmét fel akarom hívni az Amerikából származó limababra, mely minden meleg tájékon igen jól terem; én már 2 éven át kísérletet tettem és igen jó eredményt értem el. Május hó elején vetendő, épen úgy, mint a mi babjaink, hüvelyei azonban nem élvezhetőek, hanem csak a magvak (babszemek), akár zölden vagy szárazon főzve. Amerikában igen nagy mennyiségben termesztik és a termés felét zölden, a maradékot pedig tovább érlelve télen szárazfőzésre használják.

Mangold laboda, nyár közepére. Mihelyt május közepe elmúlt, a téli laboda már többé nem kedvelt és kevésbé jó, akkor zsenge édes nyári labodát kívánunk és ez első sorban a Mangold, mely czékla-répa módjára nő és juniustól késő szeptemberig a legjobb labodafőzeléket nagy mennyiségben szolgáltatja.

Évelő kereklevelű sóska a legfinomabb faj mártás készítésére, mint spinót sokkal finomabb és edesebb mint a nagylevelű francia és német sóska; minden háziasszonynak a legjobban ajánlom. A mag tavasszal vetendő és a palánták május végével ültetendők ki vagy pedig kész palántákat ültetünk október hónapban, melyek már a jövő évben jó termést adnak.

Rhabarber vagy Rheum. Különösen Angolországban általánosan kedvelt főzelék csemegéül, mely különösen jó a gyomornak és a jó emésztést elősegíti. A növény 1—2 év után igen erős lesz, temérdek leveleket hajt, sok éven át megmarad és a levélszárok fiatal és zsenge korban élvezhetőek; hüvelyk hosszúságu darabokra vágva, meghámozva cukor és borban mint az almát befőzve a legfinomabb befőtt csemegét szolgáltatják. A Rhabarberszárok tészták és torták készítésére is használhatók és bőségesen cukrozva minden formában élvezve, kitünőek.

Végül a salottákról is meg szeretnék emlékezni, melyek sokkal finomabb izüek mint a hagymák; tavasszal zölden élveztetnek, télen hagyma helyett az ételekhez használva azoknak finomabb izt adnak és azon finyásabbak által is élvezhetőek, kik a hagymát máskülönbben nem szeretik. A fent említettek kivül még más finom főzelékekkel is rendelkezünk, de egyelőre a fentieket ajánlom különösen.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Stephenson „Rakétája.” Október 6-ika a kultúra történetében is nevezetes nap. 1829 október 6-án dőlt el Stephenson nagyszerű találmányának, a vasutnak sorsa a Liverpool és Manchester között rendezett versenyen. Mikor Stephenson föl-találta a mozdonyt és mecénása Pease John pénzt adott neki az első gép elkészítésére, találmánya egyszerre világszerte ismeretes lett ugyan, de az emberek nem bíztak benne. Mikor a híres »Nr. 1«-el az első mozdonynyal kísérletezett és a nagyon kezdetleges gép csakugyan mozgott és haladt, már sokan érdeklődtek Stephenson iránt, a ki szeretett

volna vasuti vonalat építeni, hogy kipróbálhassa a találmányát. Az angol parlament meg is adta neki az engedelmet a vasutépítésre — egy szótöbbséggel. Dicsőségére válik ez az egy szótöbbség is az angol parlamentnek, mert a mérnökök közül senki sem pártolta, a közvélemény gunyolta és a sajtó szidta Stephenson találmányát. Az emberek félték, hogy a vasut miatt állandó lesz a tűzveszedelem, hogy a levegőt megmérgezi a vasut, stb. A bajor tudományos akadémia még azt is kisütötte, hogy a vasuton utazni — kész örültség, mert a zakatolástól és rázástól megbomlik az ember agya. Mikor azonban az angol parlament magadta az engedelmet az első vasut építésére, egyszerre megváltozott a helyzet, s az éleslátású spekulánsok megsejtették a vasut jövőjét. Liverpoolban vasut-társulat alakult, mely tizenkétezer koronás díjat tűzött ki a legjobb lokomotív készítőjének. A verseny 1829-ikén volt Liverpool és Manchester között. Négyen versenyeztek: egy svéd gépész Novelty-je, Hackworth Sanspareil-je, Stephenson Rocket-je és Bursthal Perseverance-a. A közönség Stephenson gépében nem bízott, mert nagyon egyszerű volt a másik három fölciczomázott monstrumhoz képest. Azonban alig hogy megkezdődött a verseny, mindjárt nyilvánvaló volt a Rakéta diadala; míg a másik három gép csak czammogott s el is romlott, addig Stephenson gépe ötvenhárom perc alatt tizenkét, angol mérföldet haladt, a mi akkor szörnyű gyorsaság volt. Másnap, mikor egy kocsiban már harmincz utast is vitt magával a Rakéta, harmincz mérföld sebességgel haladt s megnyerte a tizenkétezer koronás díjat. — Ezzel aztán megkezdte fényes pályafutását a XIX. század legnagyobb találmánya, a vasut.

Különös udvari tisztségek. Az utolsó Bourbon, X. Károly, megkoronázása után visszaállított két olyan udvari tisztséget, a melyet a nagy forradalom törölt el. Az egyik volt a király udvari poétájának, a másik pedig a királynak szánt élczek (bonmots) főregisztrátorának állása. Chazet ur volt a poéta, a kit egyuttal a gárda költője czímmel is kitüntetett a király s hogy gond nélkül áldozhasson a muzsának, hatezer frank évi fizetést rendelt neki. A bonmók mesterének, Pezay urnak nyolcezer frank volt a jövedelme; de nagyon meg kellett érte dolgoznia, mert X. Károly maga is elmés ember volt. Bármily bőven fakadt is Pezay elméjéből a tréfás ötlet, gunyos szó és józü mondás: a királynak mindez kevés volt s a bonmó-mester az év végén segítőtársakat keresett, hogy ezek nehéz föladatát megkönnyítsék. Híres írók csoportja gyűjtötte Pezay számára az elmés mondásokat, — de nem ingyen. A nyolcezer frank mások honorálására kellett a bár Pezay nagy bölcsen idegen pávatollakkal is ékeskedett, a dicsőséget pénz nélkül unni kezdte s mint más mesterember: fizetésjavítást kért. X. Károly méltányolta a munkát s csakhamar tizenhatezer frankra emelte föl Pezay fizetését. Az 1830-diki juliusi forradalom a Bourbonokat megfosztotta a tróntól, s véle hivatalát vesztette az udvari költő és az elmés mondások mestere is.

A dohányzás haszna. Annyi minden ártalmas dolgot rábizonyítottak már a dohányzásra, hogy igazán illendő valami jó tulajdonságával megvigasztalni azokat, a kik sehogyse tudnak leszokni erről a káros gyönyörűségről. Azt a jó tulajdonságát már régóta tudják, hogy a kannibál nem eszi meg a pipás ember husát, a mit megrontott a nikotin. Ez

is valami, ámbár a füstölésnek ez a haszna bizonyára nagyon kevés dohányos embert vigasztal vagy lelkesít. De van ezenkívül más is. Egy 1873-ban Amerikában megjelent könyv, a mely a dohány dicséretét zengi, adatok felsorolásával bizonyítja, hogy a pipás emberre nehezebben ragad a járványos betegség, mint a nem dohányosra. A pestis, kolera vagy a tifusz megkapása ellen megbecsülhetetlen védőszer a dohányzás. A dohánynak ezt a becses tulajdonságát bizonyítja az, hogy a mióta Európában dohányoznak, a kolera ereje határozottan csökkent és még hathatósabban az, hogy az epidémia dühe mindenütt megkiméli a dohánygyári munkásokat, valamint azokat is, a kik dohánygyár szomszédságában laknak. Bordeaux-ban 1830-ban a kolera az egész városban dühöngött, csak a dohánygyárból és annak környékéről nem szedett egyetlen áldozatot sem. Ettől kezdve Franciaországban, valahányszor kolera volt, még az iskolásgyermeknek is megengedték a dohányzást. 1888-ban egy olasz doktor, Tassinari pizai orvos, tudományos kísérletekkel próbálta ki: milyen hatása van hát csakugyan a dohányfüstnek a kolera és tifusz bacillusaira. A kísérlet eredménye az volt, hogy a dohányfüstöt száz óráig birták ki a baktériumok, akkor meg elpusztultak benne. Egészségükre tehát a pipafüst nem vált, de azért bizony elég soká tartott, míg megölte őket.

A Niagara örvényén át. A világ uszóbajnokainak az volt mindig a legnagyobb ambíciójuk, hogy átusszák a Niagarát, melynek örvénylő víztömege kétségkívül ezer veszedelmet rejt magában. Kilencz évvel ezelőtt Webb kapitány, a világhírű uszó akart átjutni a Niagarán, de vakmerő vállalkozását életével fizette meg. Scott James három évvel Webb kapitány halála után próbálkozott meg a Niagarával, de ő is belefuladt. A harmadik vállalkozó Carlisle D. Graham volt, a ki 1901 szeptember 7-én szerencsésen átuszta a Niagarát, még pedig ugyanazon a veszedelmes ponton, a hol Webb kapitányt eltemették a hullámok. Graham, mint Newyorkból jelentik, a minap megismételte bravúráját és pedig hasonló szerencsével. Graham tudvalevőleg egy általa konstruált hordó segítségével uszott át első ízben s ezt a hordót használta most is. Az uszást az amerikai oldalon kezdetette meg s adott jelre ugrott bele a vízbe. A háborgó víz tüstént elragadta s a parton állók ezrei már azt hitték, hogy vége van. Ez azonban csak egy percig tartott, a merész uszó ismét fölbukkant a kavargó víz tetején s látni lehetett, a mint karjának hatalmas erejével biztosan szeli a hullámokat. Egyenesen a kanadai part felé tartott, a hol kevesebb a szikla, mint máshol. Queenston Heights-nél már jóformán túl volt a legnagyobb veszedelmen s ott egy darab időre megpihenhetett, aztán ismét uszni kezdett s el is érte szerencsésen a partot, a hol persze viharos ovációval fogadták.

Vasuti kocsik a víz hátán. Az anatóliai vasutársaság és a keleti vasutak együttesen folyamodtak a török kormányhoz: engedje meg, hogy a Boszporuson egész vonatokat átszállíthassanak gőzkomponon Konstantinápolyból Haidar Pasáig, a kisázsiai anatóliai vasut kezdőpontjáig. Ugy hirdik, hogy a török kormány hajlandó az engedelmet megadni. Ezzel az új közlekedési eszközzel Haidar Pasa kikötőváros jelentősége még növekedni fog, különösen akkor, mikor a bagdadi vasut is majd teljesen kiépül,

mert ez lesz a kiinduló pontja a nagy nyugat-ázsiai vasutnak. Haidar Pasa kikötője egyike a legnagyobb modern kikötőknek, melyet az anatóliai vasutársaság 8,000.000 frank költséggel építtetett.

A láthatatlan ágyu. Egyszerű, de rendkívül meglepő fölfedezést tett nemrég, mint Londonból jelentik, Sykes angol tüzérkapitány. Találmányát most próbálja ki az angol hadügyi kormány, s ha beválik, akkor még félelmesebbé lesz a háborúk gyilkoló szörnyetege: az ágyu. A kapitány ugyanis szinte láthatatlanná tudja tenni az ágyut az által, hogy befösti a szivárvány összes színeivel a legtarkább összevisszaságban; a színek között a piros, kék és sárga a tulnyomó. Az ilyen módon beföstitett ágyu azután színvegyülekének sokféle fénytörésével a szabadban annyira összeolvad a földdel, hogy távolról szinte észrevehetetlen. Az első kísérlet alkalmával hat ágyut füstöttek be. Fölállították az ágyukat, azután néhány száz tüzértiszt ellovagolt háromezer méternyi távolságra s onnan messzelátóval keresték az ágyukat. Tudták, hogy hol vannak fölállítva és mégsem vették észre, sőt még akkor sem lehetett az ágyukat látni, a mikor tüzelni kezdtek. Két század tüzért küldötték ki az üteg keresésére. A katonák egyre közeledtek, de az ágyukat messzelátóval is már csak akkor tudták magtalanulni, a mikor csak nyolczszáz méternyi távolságban voltak tőlük. A kísérlet végeredményében megmutatta, hogy a Sykes módja szerint beföstitett ágyukat ezer méterről messzelátóval is csak nagyon nehezen, nagyobb távolságról pedig egyáltalán nem lehet fölfedezni.

A cseléd-kérdés 1804-ben. Talán csak egy dolog van, ami idősebb a keleti kérdésnél s ez a cseléd-kérdés. A mai idők asszonya ki nem fogy a cselédek ellen való panaszból s hogy ez a régi mult időben sem volt másképp: bizonyítja Pest-vármegyének az a szabályrendelete, amelyet a cselédtartás dolgában, hosszas és nagy sürgetés után, 1804-ben hozott. A vármegye husz pontban foglalta össze a cselédfogadás és tartás dolgában tapasztalt visszaélések vagy fogyatkozások orvoslására szervezett cikelyeket, melyeknek az érdekesebbjei a következők: Sem a' falubéli tselédet, a nélkül, hogy az előbbeni gazdájától a' megfogadhatásra bizonyosága legyen, sem idegent azon helyről hozott passzus nélkül, a hol közelebb lakott, megfogadni szabad nem léssen.

Meg nem engedtetik, hogy a' szolgálatra alkalmas férfiak és fejjerszemélyek szolgálat nélkül legyenek; minthogy a tolvajságoknak elszaporodása nagy részben az ilyen személyeknek korhelységek-ből veszi eredetét.

Ha az olyan szegénysorsu embereknek, a' kiknek semmi Gazdaságok nintsen, számosabb gyermekeik volnának, a' kik szolgálni nem akarnának, azok a' helybeli bírák által, a' faluban szokásban lévő bérért való szolgálatra szorittassanak.

Minden tseléd a' maga ruháját 's ládáját, ha a' Gazda kívánja, nálla tartsa, és azt sem atyafiánál, sem másutt tartani szabad nem léssen.

Az idejének kitöltése előtt elszökött tselédet Gazdája jelentésére a' Szolgabírák Urak, nem várván e' Vármegye rendelésétől, mindjárt fogattassák el, és 24 páltza ütésekkel megbüntetvén annyiszor, a' mennyiszor, adják vissza a' gazdájának; ha pedig azt szolgálni nem akarná, küldjék a' tömlötzbe.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Hosszad.

Láttál-e már hervadó virágot,
Sárga ^{itete} szobrot, hulló levelet;
Borus égen viharos szelektől
Uzött messze szálló felleget?!
Láttál-e már bágyadt fényű alkonyt,
Tar mezőjü rideg tájakat,
S mind e képen elborult kedélylyel
Elmerengő könnyes arcokat?!...

Körülöttem minden sirba készül,
A napfény csak haldoklót talál;
Jőjj, óh jőjj s borulj te kebelemre,
Hadd rettenjen vissza a halál.
Hadd pótolja lelked hű szerelme
Mind, mit az enyészet eltemet,
A te szived dobbanását hallva
Higgyem, hogy lesz újra kikelet!

És maradj itt, légy te a reményem,
Sötét éjre fényes hajnalom;
Édes ajkad csókban egybeforrvva
Hadd pihenjen szomjas ajkamon.
Bár tudom, hogy ez is a halálé,
Szived is, mely vég nélkül szeret;
De a lángja: örök, olthatatlan,
Győzedelmes a halál felett.

Turtsányi Lajos.

A varázsgyűrű.

(Regény.)

— Sz. E. után T. V. —

(Folyt.)

— Az ön előadása meggyőzne engemet, ha nem volna kezemben egy jegyzék mindazokról a vadakról, a melyek erről a birtokról egy londoni vadkereskedőnek eladattak. Meg vagyok győződve róla, hogy megismeri, ha előmutatom — és ezzel átadtam neki az iratok egyikét, melyet mult éjjel elvettem tőle.

— Ezt az iratot a fiókomból kilopták — kiáltotta fel Watson csodálkozva — de ennek semmi köze az ön birtokához, mely ugyanis többet jövedelmint azt várni lehetne.

— De igen is van köze. Ami az ellopást illeti, arról nincs tudomásom; de bármint áll a dolog, ez eléggé bizonyítja azt a rendszeres rablást melyet ön évek óta űz. Továbbá ismeri ön ezeket az okmányokat és hamisított aláírásokat?!

Watson elhalványult és szemében gonosz tűz villant meg, de én pisztolyommal játszva biztos voltam, hogy nem fog megtámadni. Watson első felhevülésében félig felemelkedett székéből, de azután eltorzult arczezal ismét visszaroskadt.

— Nem értem Sir, hogy tudhat meg mindent csak nem az ördöggel czimborál — mondá elfojtott hangon.

Elnevettem magamat és egyideig néztem Watson vergődését.

— Nem, én nem hihetek az ön becsületességében — feleltem — láthatja, hogy le tudtam leppezni, ismerem csalásait és alávaló dolgait. Egyszóval csak azt mondhatom, hogy nyomorult, hitvány gazemberrel van dolgom, ki St. Ives lordot ép úgy elámitotta mint Marchmondot. Engem azonban nem lehet elbolondítani. Van-e foglma arról, hogy mi büntetés vár az okirathamisitóra?

— Mit akar ön tenni, Sir? — kérdezte siralmas hangon.

— Még magam sem tudom; arra gondoltam, hogy rögtön elküldök rendőrbiztosért.

— Az ég nevére ne tegye azt, kiméljen meg! Hiszen az ön nagybátyjának fia vagyok és tulajdonképen engemet illetve ez a vagyon. De lemondok mindenről, mindent megteszek amit csak kíván, hanem kiméljen meg engemet, tulajdon vérért a szégyentől.

— Jól van — szoltam elgondolkozva — én nem bizom többé önben, de teljesen hatalmamban van. Minden pillanatban a gályára juttathatom és meg is teszem, ha még egyszer hűtlenségen fogom. Hallgassa meg feltételeimet. Öszintén meg kell vallania, mennyivel lopott meg engemet. Minden ellopott fillért vissza kell térítenie. Ha ezt megteszi, tovább is kezelheti a birtokot és senki sem fog megtudni semmit. Semmiféle hálálkodás. Ugy sem hiszek szavának. Azt nem is várom, hogy hűen, szeretettel szolgáljon, de legalább félelemből teljesítse kötelességét, mert azt tudom, hogy tehetséges gazda. Ezentul rabszolgám lesz és szoroson fogom a gyepelőt. Meg se próbálja, hogy engemet kijátszon, mert úgy is a rövidebbet huzná. Most pedig mondja meg mi történnék Philipsszel?

— Philips óhajtana beszélni méltóságoddal — jelenté e pillanatban a szolga.

— Vezesd be.

— Nos Philips — szoltam — önre rábizonyult, hogy vadorzó, de mégis próbát akarok önnel tenni ez egyszer még. Ön tehát továbbra is megmaradhat vadórnek, de nem vadorzónak, jegyezze meg, mert én szemmel fogom tartani és ha rajta érem, akkor biztos lehet benne, hogy nem fogom megbocsájtani.

— Én soha többé nem leszek vadorzó és hűségesen fogom szolgálni, Sir, de...

— Mit de?

— Mi lesz a szeretőmmel, Sir?

— Erről már meg is feledkeztem. Mi történik a leánnyal Watson?

— Vigye el az ördög azt a leányt — dörmögé Watson.

— Így tehát feleségül veheti kedvesét, ha tetszik, más tanácsot azonban nem adhatok. Egyezzenek ki, de az én tulajdonomat ne bántsák.

A két gazember kiment és én egyedül marad-

tam keserü gondolataimmal. Ez hát az a gyönyörűség, amit a varázsgyűrű szerzett nekem?! De ha már a véletlen kezembe játszotta, miért ne használám fel hatalmát még boldogságom árán is.

II. KÖTET.

I.

Midőn néhány héttel ezelőtt részben képzelődésből, részben különös előérzet folytán azt irtam naplómba, hogy életem folyását valamely ismeretlen erő kormányozza, akkor még nem álmodtam, hogy ez az erő annyira fog hatalmába keríteni. Hihetetlen rettegést keltő és az emberi tudomány szempontjából érthetetlen változás állott be életemben és ezzel magam is teljesen átalakultam. Nem vagyok többé ábrándozó, a mások akaratától könnyen befolyásolható ifju, hanem egyszerre férfivá lettem. Több vagyok mint ember, mert hiszen melyik haldandó rendelkezik az enyémhez hasonló hatalommal. Kinek adatott meg, hogy annyira fölülemelkedjék a természetszabta korlátán?!

Egyedül én vagyok csalhatatlan az emberek között. Nekem van kizárólag megengedve, hogy kilessem más embereknek titkait és tetteiket megbírálhassam. Igaz, hogy nagy felelősség terhel, midőn az igazságot így kezembem tarthatom, de már teljeseleg megszoktam és nem is csodálkozom rajta.

A megszokás oly természetessé tette már az egész dolgot, hogy csakis akkor vesz rajtam erőt a megdöbbenés, mikor naplómat, melyben a napi eseményeket látom szemem előtt, átolvasom és elgondolom, hogy mit szólna hozzá egy idegen ember, ha átolvasná. Talán borzalommal nézne és elmenekülne előlem, mint olyan elől, ki testét lelkét eladta az ördögnek.

Már csaknem egy hónap óta tartózkodom Neville-Courtban és csak néha megyek Londonba, hogy helyemet a parlamentben elfoglaljam. De az én politikai szereplésemre nem igen volt szükség, tehát nem igen hiányoztam onnét.

Mindenek felett szükségesnek tartottam Watsonnal tisztába jönni. Magamhoz hívtam tehát és megkértem, hogy pontosan számoljon be nekem eddigi sikkasztásairól és iparkodjék azt pótolni, hogy e tekintetben semmi félreértés ne legyen közöttünk. Ő kegyelmet tapasztalt részemről, én pedig viszonzásul őszinteséget kívánok tőle.

Attól tartok, hogy Watsonnak rossz dolga van nálam. Nem bízhatom meg jellemében, tehát folyton lesem, hogy egy lépése se maradjon titokban előttem. Azt láttam, hogy gyűlöl engemet. Midőn egyedül hitte magát, összeszorított ököllel átkozódott. Ha az átok igazán ölne, bizonyosan megsemmisültem volna. Az olyan hitvány emberekre, mint ő, a babona bir legnagyobb hatással. Bármennyire eszes volt, azon félelmes éjszaka óta babonás félelem fogta el, hogy én valami uton módon minden titkainak nyomára tudok jönni. Én pedig szítem benne ezt a hitet és az utóbbi időben sok rémületet okoztam neki, mikor megkísérlette régi vakmerőségével felülkerekedni rajtam. Nem mintha visszaélni akarnék hatalmammal, de nem akarnám az ereiben folyó Neville-vér miatt, hogy gonosztevő legyen belőle, már pedig csak a babonás félelem tudja őt a további csalásoktól és más gazságoktól visszatartani.

A másik gazembert is figyelemmel kísérem. Hogy gazságait megakadályozzam, néha egy-egy intést. kap tőlem. Ilyenkor ámulva nézett rám és egy alkalommal nyersen kitört:

— Ha ön még gondolataimat is kitalálja Sir, akármi legyek, ha többé gondolkozom. Nem lesz több panasza ellenem, mondá.

(Folyt. köv.)

Egy igazi gazember.

— Amerikai történet. —

Az ő szive volt a bünös. Nem az első csiny volt, melyet Mr. Bloddy szive birtokosán elkövetett, de bizonyos volt, hogy az utolsó volt, midőn megszűnt dobogni.

— Nézzétek, csaknem olyan, mintha élne, vélte Tom Bussy.

— Hiszen kitelik tőle, mormogá Mac O'Ranny, hogy szinleli a halált a gazember, még ha igazán meg van is halva.

— Elronthattuk volna tréfáját. Hagytuk volna lógni tovább. Majd másképp forgatta volna szemét, ha a kötél torkát csiklandta volna, szólt Bob Murton.

— Igazán kár a szép kötélért, sajnálkozik Tom Bussy, bánatosan nézve a kötelet, mely valóban a legszebb lenből volt fonva.

Aztán gödröt ástak hat láb mélyre, hat láb hosszúra és három láb szélesre. Felemelték Mr. Bloddyt, belökték a gödörbe, földet hánytak rá, erősen betaposták és eltávoztak.

.... Mint mondtuk, Mr. Bloddy szive nem egy játékot üzött birtokosával. E miatt nem is lehetett más a hibás, mint az ő »jó szive«, hogy egész Marysville megvetését vonta magára. Kivétel nélkül. És ez nagyon sokat mond oly helyen, hol különben a tiszteletről és megvetésről soha sem volt szó. Olyan helyen, hol mindenki tudta a másikról, hogy egy fagarast nem ér.

Mr. Bloddy kártyás volt. S ez még nem lett volna baj, sőt ellenkezőleg, miután Mr. Bloddynak mindig volt pénze annyi mint a polyva, s ezért keresett személyiség volt. Keresett, ha bár mindenki tudta, hogy hamis játékos. De hát egész Marysvilleben ki nem játszott hamisan? Ez sem volt tehát kaj. És mégis az ő »jó szive« játszott gonosz játékot a játéknál.

Jim Doilének ugyanis, kit egész Marysville szeretett, egyszer azon szerencsétlen ötlete támadt, hogy Mr. Bloddyval merjen kártyázni. Olyan ötlet, mely vészthozó volt mind magára nézve, mind Mr. Bloddyra, tehát mindkettőre nézve. De hát hogyan történt?

Mr. Bloddy nyert. Folyton nyert. Hiszen ahhoz Mr. Bloddy hozzászokott. Jim ellenben vesztett. Látván, hogy Mr. Bloddy egyik halom aranyat a másik után seperi be, lázas nyugtalanság fogta el. Merően nézte a kártyát. Baljóslatu fény csillogott szemében. Tétovázva nézett a környezőkre, kik szellemként álltak az asztal körül. Hangja rekedt volt midőn kiáltá:

— Minden pénzemet a piros ászra!

Az utolsó pénzét.

Mr. Bloddy felütötte a kártyát, aztán nyugodtan húzta be a pénzt. A piros ász vesztett. Jim Doile föltámolygott, kezét fejéhez nyomta, mint egy

ittas bólingatott, s aztán megint visszaesett székére. Még eddig semmi feltűnő sem volt a dologban. Nem egy ilyen esetnek voltak már a marysvilleiek tanui. De a mi most következett, az volt a különös. Jim Doile még mindig abban az állapotban volt. Arczát kezeivel eltakarta, melle zihált, némelyek azt is észrevették, hogy utjai közül könyvek szivárogtak elő.

Jim Doile még eddig kárhoztatott szerencsétlen flótásnak tekintetett.

Ekkor ment Mr. Bloddy Jimhez.

»Jim! — szolt rut mosolylyal, vállát veregetve — Jim, ne mondd, hogy James Bloddy rosszlelkű fráter. Van nekem szivem Jim, jó szivem van. Valamit vissza akarok abból adni, mit tőled elnyertem.

És ezzel zsebében kotorászott, s csörgette az aranyakat.

— Itt van Jim, nesze egy dollár, vehetsz magadnak rajta pálinkát eleget, még kötélre is jut.

Néhányan nevettek. Bloddy természetesen legjobban. Mások neheztelőleg, félig hallhatóan morgogtak. Ez volt az egész.

Jim Doile felugrott.

— Add ide! kiáltott, add ide! s görcsösen fölkaczagott. Ugy teszek, mint te mondtad.

Mr. Bloddy elcsodálkozott, de gentleman lévén, késelem nélkül átadta a dollárt. Erre már mindnyájan felkaczagtak. Mindenki örült, hogy Mr. Bloddyt legalább egy dollárig meghuzták. Mert fájdalom, ez nagyon ritkán történt. De midőn másnap reggel Jim Doilet egy fa ágán függni látták, másképpen gondolkoztak. Előbb csak átkozták Mr. Bloddyt, ki annak oka volt, később fenyegetni kezdték. Jogosan nem bánthatták volna, de hát Marysvilleben szó sem volt a jogról.

— Akasszátok fel őt Jim mellé! szolt az egyik, szebb helyet nem is találhatunk számára. Átkozott legyek, ha nem bírja el ez az ág!

— Akasszátok fel! Akasszátok! kiálták mindnyájan.

Mint látjuk, a csomó Bloddyra nézve nem a legkedvezőbbben oldódik meg. Mert hát a marysvilleiek átkozott jól értették az akasztás mesterségét, és bizony az ily szép alkalmat nem a legszivebben szalasztották volna el. Aztán még hozzá ez az eset olynemű volt, hogy mindegyiknek érdekében állt Mr. Bloddyt lógva látni. Nemesak az akasztás kedvéért, hanem Bloddyért magáért, és saját nyugalma miatt. És meglehet, hogy a közben Jim Doile is gondoltak. Talán — és ezért föltétlen tiszteletet érdemelnek.

De hát a dolog más fordulatot vet. Mr. Bloddy ugyanis nem volt sehol található. A marysvilleiek ugyan sokat fáradtak keresésében, de nem használt semmit. Ő eltűnt. Ez által az ügy más irányt vett és Mr. Bloddy társainak tiszteletét vivta ki.

Ez volt az első végzeteljes csiny, melyet Mr. Bloddynak »jó szive« elkövetett. S mint tudjuk, hogy egyik rossz a másiknak szülő anyja, ugy történt Bloddyval is. S hogy miként és miért szökött meg, ismét »jó szive« volt a hibás. — Mr. Bloddy ugyanis kora reggel talpon volt, s először látta meg Jim Doilet függni. Nos, ismervén a marysvilleiek szenvedélyét a kötél iránt, tudta, mi vár reá.

Elhatározta tehát, hogy kereket old. Részint mert Jim Doile sorsában épen nem kívánt osztozni, részint sokkal jobb szive volt, semhogy elviselhetné, hogy a marysvilleiek ő miatta oly nagy bünt vegyennek lelkökre. Ezért óvakodnia, menekülnie kellett,

de mivel az ő lova a legrosszabb volt a helységben nem maradt más hátra, mint másnál keresni a jót, illetve a legjobbat.

Azt azonban könnyebb kimondani, mint megtenni. De az idő sürgette, hogy minél több lovat vigyen el, s hozzá még az a lelkiismeret furdalás is, hogy lókötőnek tartják, mi rá, mint gentlemanre nézve nagyon kellemetlen dolog.

Különben erős fogadást tett, hogy az első alkalommal visszaküldi a lovakat, és ha Mr. Bloddy Mr. James Bloddy valamit megfogad, az szent, s mindenki meg lehet győződve, hogy fogadásának embere lesz. Sajnos azonban, hogy a marysvilleiek e fogadról nem tudtak semmit, különben nem neveztek volna Mr. Bloddyt egész Amerika legfurfangosabb gazemberének. De így, mi tagadás biz az, nem volt az az átok, melyet fejére nem zuditottak volna, s csak azt sajnálták, hogy nem akasztották fel idejekorán, mielőtt szép és jó lovaikat, no meg Jim Doile barátukat elvesztették volna.

... Mr. James Bloddy ezalatt oly vigan lovagolt tovább, mint más fel nem akasztott halandó.

Már néhány órája nyargalt, midőn egy lovag jött vele szembe. Lócsiszárnak kellett lennie, az kétséget sem szenvedett. S hozzá még éppen az, kire Mr. Bloddynak szüksége volt.

— Hej! barátom, honnan? kiáltá át ahhoz.

— Friscoból. És ön?

— Luisvilleből Friscoba. Jó üzletet tett?

— Hm, ugy ni, meglehető. Nem valami különös. — Szép állatok! tevé hozzá a lovakat szakértőleg vizsgálgatva — nagyon csinos állatok. Eladók?

— Magának potom áron. S hozzá milyen előnyös üzletet tehet! Nekem sürgős dolgom van, különben nem kerültem volna el Marysvillet. Ott épen lovat keresnek. Nagy szükségök van. Hogy arra vezet-e az útja, vagy nem, azt nem tudom. Azt mondom, hogy ha helyében volnék, azonnal oda mennek jó vásárt csinálni; akaszszanak fel, ha nem azt tenném! — S kaján mosoly játszadozó arczán De csak egy pillanatra.

— Mi az ára?

Mr. Bloddy egy összeget mondott. Nem szerfelett nagyot, de nem is kicsit. Egy darabig alkudoztak, végre felcsaptak. Mr. Bloddy zsebre dugta a lovak árát, s megmaradt lován vidáman nyargalt tovább, mint a kinek szénája rendben van. Azon örvendett legjobban, hogy fogadását oly hamar teljesitheti, és a marysvilleieknek lovaikat visszaküldheti. Az ő »jó szive« nem tudta volna tovább elviselni, hogy polgártársai miatta nélkülözzék legszükségesebb jószágukat: lovaikat.

Néhány hónap mult el azóta. Marysvilleben minden a régi mederben folyt. A játékbarlangok csak ugy tömve valának, mint azelőtt.

Épen ugy, mint azelőtt. Az volt a különbség, hogy most más söpörte be a pénzt.

Ma is ugy történt. Mac O'Ranny adta a bankot. A játék mindenkit izgalomban tartott. Nem lehet csodálni, ha nem vette senki sem észre az új jövevényt.

Senki, még Duff Chuttle sem. Mitt törődött ő egy új vendéggel? A jövevénynek különben teljesen mindegy volt, akár észreveszik, akár nem. Odalépett a zöld asztalhoz. Fürkésző tekintettel nézte a jelenlevőket. Ugy látszik, az eredmény kedvező volt, mert elégedetten bólintott fejével. Hirtelen az asztalra dobta erszényét és így kiáltott fel:

— Ötszáz dollár a dámára!

Mac O'Ranny felpillantott, s a kártya kihullott kezéből.

— Bloddy! kiáltá, az ördögbe, James Bloddy!

— Mindenki megfordult. Mert csakugyan Bloddy volt. A hatás, melyet megjelenése tett, leirhatatlan volt. Még a játékról is megfélekedtek. Megfélekedtek minden egyébről.

Sajátságos fordulatot adott a dolognak Bloddy jelenléte. A játék szerencséje is megfordult. Ezelőtt Mac O'Ranny nyert folytonosan, most pedig veszített veszített egyre. Elvesztette nyereségét, elvesztette pénzét. Megütötték bankját, semmije sem maradt.

— Nos, szólt Mr. Bloddy, meglegedett mosolylyal téve el a fényes aranyakat, ez hát megvolna.

— És most uraim készen vagyok. Kész vagyok önök rendelkezésére állani. Az hiszem, hogy nekünk volna valami megbeszélési valónk.

— Magunk is azt hisszük — válaszoltak azok.

— És értekezünk? kérdé Mr. Bloddy.

— Az akasztásról! hangzott a száraz felelet.

— Szép! szólt Mr. Bloddy a nélkül, hogy arca megváltozott volna. És egyéb bajotok nincs?

— Nincs.

— Azért talán, mert Jim Doile halva van? Ő maga az oka. Tréfa volt. De hát ő maga volt a hibás. Én ártatlan vagyok halálában, s ez az igazság.

— Igaz, hogy csak egy rossz tréfa volt, erősíté Jag Stanton, de nem annyiban vagyunk.

— Nem-e? Hát mennyiben?

— Régi szokás már nálunk, hogy a lókötőt felakasztjuk.

— Lókötő? kiáltá Bloddy színelte felháborodással ugorva fel helyéről. Lókötő! Ki meri önök közül Bloddyt, egy James Bloddyt lókötőnek nevezni.

De Mr. Jag Stanton nem hagyta magát félrevezetni.

— Hm! mormogá, úgy látszik gyöngé emlékezőtehetsége van. Ugy látszik, elfelejtette már hogy Pedig nem is oly rég történt. Barátocskám, emlékezzék csak vissza!

Mr. Bloddy, ki mindinkább kényesebbnek és kényesebbnek találta a helyzetet, erélyes választ akart adni, de Stanton nem várta be, hanem rendíthetetlen nyugalommal folytatá:

— Különbén is itt nem intézhetjük el a dolgot. Bár nem kerül nagy szóvitába, de nem vagyunk eljes számmal. Hiányzik az előjáróság, hiányzik Dillon, Drew és Budd. Aztán meg a hely sem alkalmas. Fa sincs, kötél sincs kéznél. Pedig mindkettő mulhatatlanul szükséges, arra esküszöm.

A tetsző mormogás bizonyította, hogy Jag mindnyájok szívéből beszél. Mr. Bloddy elsápadt. Átkozta azt a perczet, melyben Marysvillebe visszatért. De itt is az ő »jó szíve« volt a hibás. Átkozott vágyódása volt régi ismerői, barátai és pénze után.

— Nem vagyok én tolvaj, szólt megint nyugodtan, gentlemani szavamra mondom! hát nem küldtem vissza a lovakat? Nem küldtem vissza?

— De igen. Visszaküldted. De a pénz, a pénz! . . . ez a bökkenő, Ezt nem küldted a lovakkal.

— Pénzt! kiáltott Mr. Bloddy, hiszen egy fillért sem kaptam, s ez oly igaz, mint hogy becsületes vagyok. Megcsalt titeket a gazember. Ez a való, az elvitázhatlan valóság!

— Hiszitek? kérdé Jag a körülállóktól.

— Egy szavát sem hisszük.

— Ugy hát jerünk.

Mindnyájan felkeltek. Mr. Bloddyt közbe vették

Most teljes számmal voltak.

Jang Stunton, Tom Bussy, Mac O'Ranny, Dillon, Drew, Budd: az egész előjáróság.

És még egyszer letárgyaltak mindent a legkisebb részletig,

Még egyszer sem vitatkoztak oly sokáig.

Ezelőtt minden gyorsan ment. Egy fa, egy kötél, egy rántás — s mindenki szétmehet. Szétmehettek a bevégzett munka tudatával.

Ma másképp történt. Miért? Ki tudja? Talán ezuttal először támadt fel az igazság és igazságosság érzete.

Talán. Mindenesetre azonban különös volt.

Mindent megbeszéltek, mindent megvizsgáltak, megfontoltak.

Valahára a dolog végére értek. És ez volt a kötél.

A kötél, és más nem is lehetett!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Dietz Antal, Gyulafalva, 10 koronát; Mátis Gáspár, Zilah, 15 korona 62 fillért; Rosenheim István, Sárvár, 18 korona 34 fillért; Bajnok Béla, Budapest, 32 korona 54 fillért; Vizváry Antal, Királyháza, 71 korona 68 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Csorba András, Selyp, augusztus hóra; Pruzsinszky Antal, Korpona, július, augusztus és szeptember hónapokra; Bálint Gyula, Rákos, szeptember hóra; Gázsó Pál, Ó-Becse, szeptember hóra; Kollár János, Székesfehérvár, szeptember és október hónapokra; Csermák Hugó, Ács, szeptember, október és november hónapokra; Hulmán János, Szolnok, szeptember, október és november hónapokra; Müller Adám, Zágráb, október és november hónapokra; Dikay Gyula, Tót-Aradác, szeptember és október hónapokra; Valkó József, Ózd, november hóra; Molnár János, Piskí, november hóra; Lehel Vince, Budapest, november hóra; Jódal Gyula, Szolnok, november hóra; Kurtás Lőrincz, Piskí, november hóra; Mészáros György, Szolnok, november és december hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

POLGÁR SÁNDOR



orvosi mű- és kötszerésznél



Budapest, VII., Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhetők legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és köt-szerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint műláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti címre ügyelni tessenék.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

Egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezel.